

Dinh dưỡng trong bệnh Tăng huyết áp

Khoa Dinh dưỡng - Tiết chế

HUYẾT ÁP TỐI ĐA

Bình thường từ
90-139mmHg

HUYẾT ÁP TỐI THIỂU

Bình thường từ
60-89mmHg

TĂNG HUYẾT ÁP LÀ GÌ?

KHUYẾN CÁO CỦA PHÂN HỘI TĂNG HUYẾT ÁP- HỘI TIM MẠCH HỌC VIỆT NAM
(VSH/VNHA) NĂM 2022

Huyết áp tâm thu

≥ 140 mmHg

và/ hoặc

Huyết áp tâm trương

≥ 90 mmHg

YẾU TỐ NGUY CƠ

Yếu tố **không thể** thay đổi

Tuổi

Giới tính

Chủng tộc

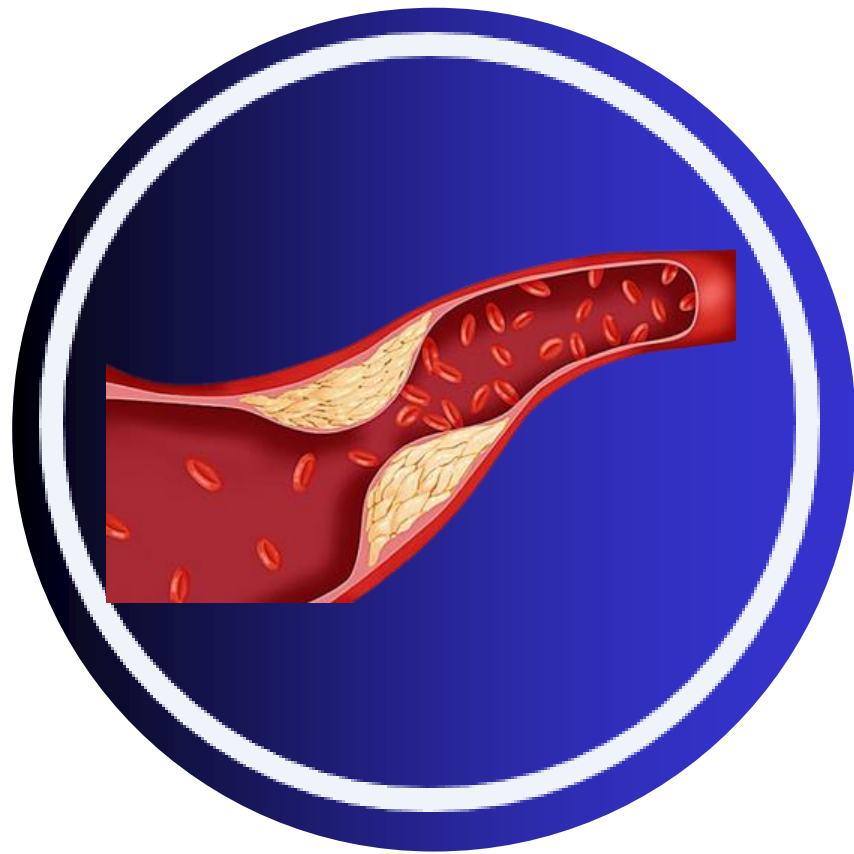

Di truyền

Một số tình trạng bệnh lý như đái tháo đường, bệnh thận mạn, ...
cũng làm tăng nguy cơ mắc tăng huyết áp

YẾU TỐ NGUY CƠ

Yếu tố **có thể** thay đổi

**Rối loạn
mỡ máu**

Hút thuốc

**Lười vận
động**

**Căng thẳng
tâm lý, lo âu**

YẾU TỐ NGUY CƠ

Yếu tố **có thể** thay đổi

**Thừa cân/
béo phì**

**Ăn nhiều
muối**

**Uống
quá nhiều
rượu, bia**

**Ăn ít
rau xanh**

YẾU TỐ NGUY CƠ CÓ THỂ THAY ĐỔI

- **Dinh dưỡng**
- **Vận động**
- **Lối sống**

...

I. Dinh dưỡng

VAI TRÒ CỦA DINH DƯỠNG

- Hạn chế tăng huyết áp, duy trì được huyết áp mục tiêu (<130/80) --> ổn định huyết áp.
- Giảm tối đa nguy cơ mắc các bệnh tim mạch như: nhồi máu cơ tim, tai biến mạch máu não,...

NGUYÊN TẮC

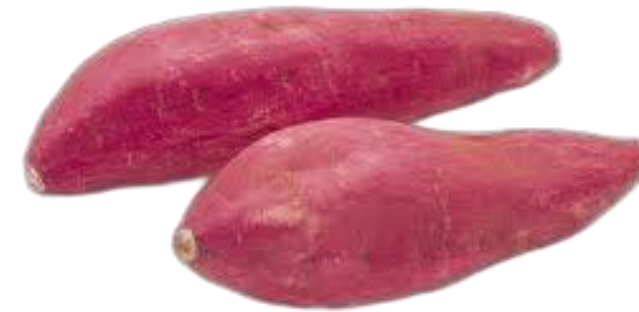

- Ăn đầy đủ, đa dạng
- Ăn nhiều rau quả tươi
- Giảm muối
- Hạn chế mỡ động vật, da, dầu chiên,...
- Kiểm soát cân nặng
- Khuyến khích áp dụng chế độ ăn kiểm soát tăng huyết áp (DASH)

THỰC PHẨM NÊN DÙNG

N

Nhóm glucid: 50-60% nhu cầu năng lượng

Ưu tiên ngũ cốc nguyên cám như gạo lứt, yến mạch, bánh mì đen.

THỰC PHẨM NÊN DÙNG

Chất đạm: 0.8-1.0 g/Kg/ngày

Kết hợp đạm động vật và thực vật:

- Động vật: cần ăn cá ít nhất 3-4 lần/tuần, đặc biệt các loại cá giàu omega 3: cá hồi, cá thu,...
- Thực vật: ưu tiên chọn các loại đậu đặc biệt đậu nành...

THỰC PHẨM NÊN DÙNG

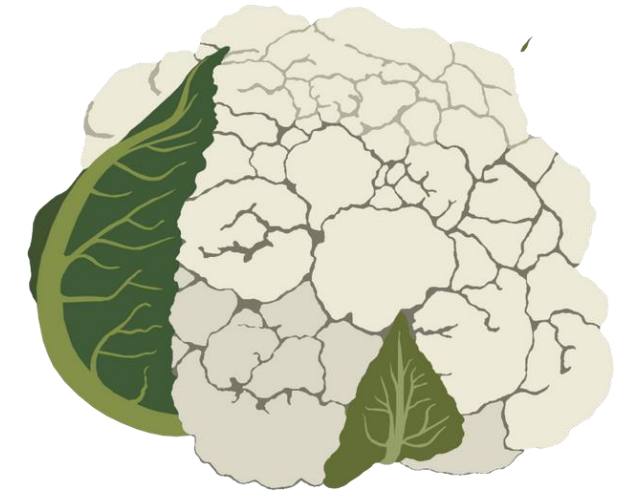
Chất béo:

15-20% nhu cầu năng lượng

Ưu tiên dầu thực vật (dầu
đậu nành, dầu hướng
dương, dầu hạt cải, dầu
vừng,...)

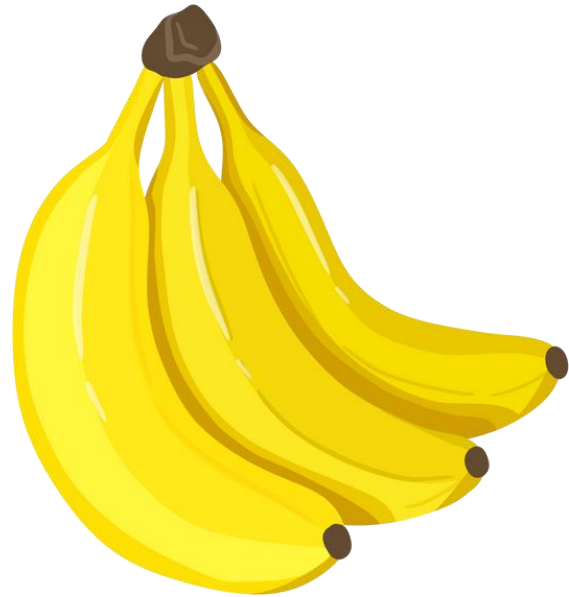
THỰC PHẨM NÊN DÙNG

- Ăn đa dạng các loại rau quả, trái cây trung bình mỗi ngày 300-400g rau/quả.
- Nên ăn dạng múi/miếng, không nên ép/xay hay vắt lấy nước.

THỰC PHẨM NÊN DÙNG

Thực phẩm giàu Kali:

Rau dền, rau lang, rau ngót, rau bí, khoai tây, khoai sọ,
hạt điều, chuối, bơ, ổi, kiwi,...

THỰC PHẨM HẠN CHẾ DÙNG

Thực phẩm chế biến sẵn, đồ ăn nhanh:

Thịt muối, cá muối, giò, chả, pate, dưa/ cà muối, xúc xích, Lạp xưởng,...

THỰC PHẨM HẠN CHẾ DÙNG

Thực phẩm chứa chất béo bão hòa, nhiều cholesterol:

Phủ tạng động vật (tim, lòng, óc...), tủy xương, lòng đỏ trứng, dầu dừa, dầu cọ, mỡ động vật, bơ động vật,...

THỰC PHẨM HẠN CHẾ DÙNG

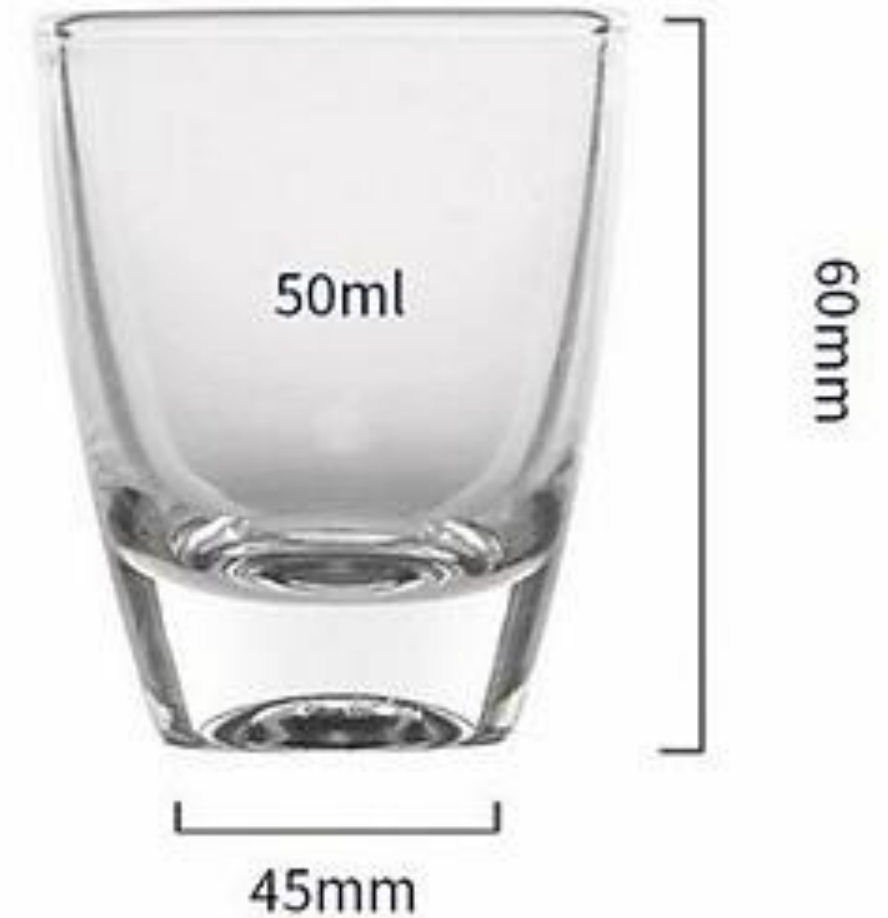
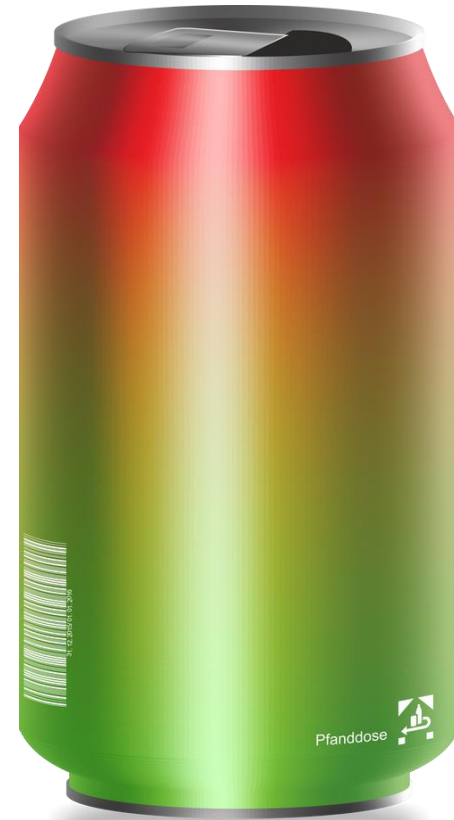
Thực phẩm nhiều đường

CHỈ SỐ ĐƯỜNG HUYẾT THỰC PHẨM

Cao	<ul style="list-style-type: none"> • Bánh mì trắng, khoai tây luộc, khoai tây chiên • Cơm trắng • Dưa hấu	70 - 100	
Trung bình	<ul style="list-style-type: none"> • Bánh mì nguyên cám, gạo lứt, bắp, mì ý,... • Kem, sữa chua có đường • Chuối, nho, kiwi	50 - 70	
Thấp	<ul style="list-style-type: none"> • Bánh mì lúa mạch • Các loại đậu • Dâu, táo, lê, cam • Sữa đậu nành và sữa chua nguyên chất	30 - 50	
Thấp	<ul style="list-style-type: none"> • Đào, mơ, mận • Socola đen 70% ca cao • Sữa tươi nguyên chất • Hạt điều, hạt óc chó	10 - 30	
Thấp	<ul style="list-style-type: none"> • Tỏi, hành • Ớt chuông xanh • Cà tím, bông cải, bắp cải • Cà chua, nấm • Rau diếp cá	0 - 10	

Hạn chế rượu, bia

Nam: < 2 đơn vị cồn/ngày và nữ < 1 đơn vị cồn/ngày.
(1 đơn vị cồn ~ 1 cốc bia 330ml, 1 ly rượu vang 100 ml
hoặc 1 ly rượu mạnh 30ml)

CÁCH GIẢM MUỐI TRONG CHẾ ĐỘ ĂN

Cách ước lượng 5g muối trong các loại gia vị chứa nhiều muối

5 g muối
(1 thìa cà phê đầy)

8g bột canh
(1,5 thìa cà phê đầy)

11g hạt nêm
(2 thìa cà phê đầy)

25g nước mắm
(2,5 thìa con cá)

35g xì dầu (nước tương)
(3,5 thìa con cá)

**<5 gram
muối/ ngày**

CÁCH GIẢM MUỐI TRONG CHẾ ĐỘ ĂN

- Xem hàm lượng natri trên nhãn dán và tính hàm lượng muối trong thực phẩm.
- **Không nên** đặt lọ muối, mắm, nước tương...trên bàn ăn
- **Hạn chế** sử dụng thực phẩm chế biến sẵn như: dưa/ cà/ cá muối, thức ăn nhanh, thực phẩm đóng hộp....
- **Để giảm lượng muối tiêu thụ trong giai đoạn đầu, ta có thể kết hợp sử dụng** một số thành phần tạo hương vị, chẳng hạn như bột ngọt để giảm muối ăn mà vẫn ngon miệng.

CHO BỐT MUỐI

Sử dụng gia vị
thay thế

Thay đổi
cách chế biến

Không thêm muối
vào nước luộc rau

1 lít nước dùng

8g muối + 0g bột ngọt

Vị ngon nhưng nhiều natri (nhiều muối)

4g muối + 4,8g bột ngọt

Vị ngon và giảm được 31,5% lượng natri ăn vào

DASH

1

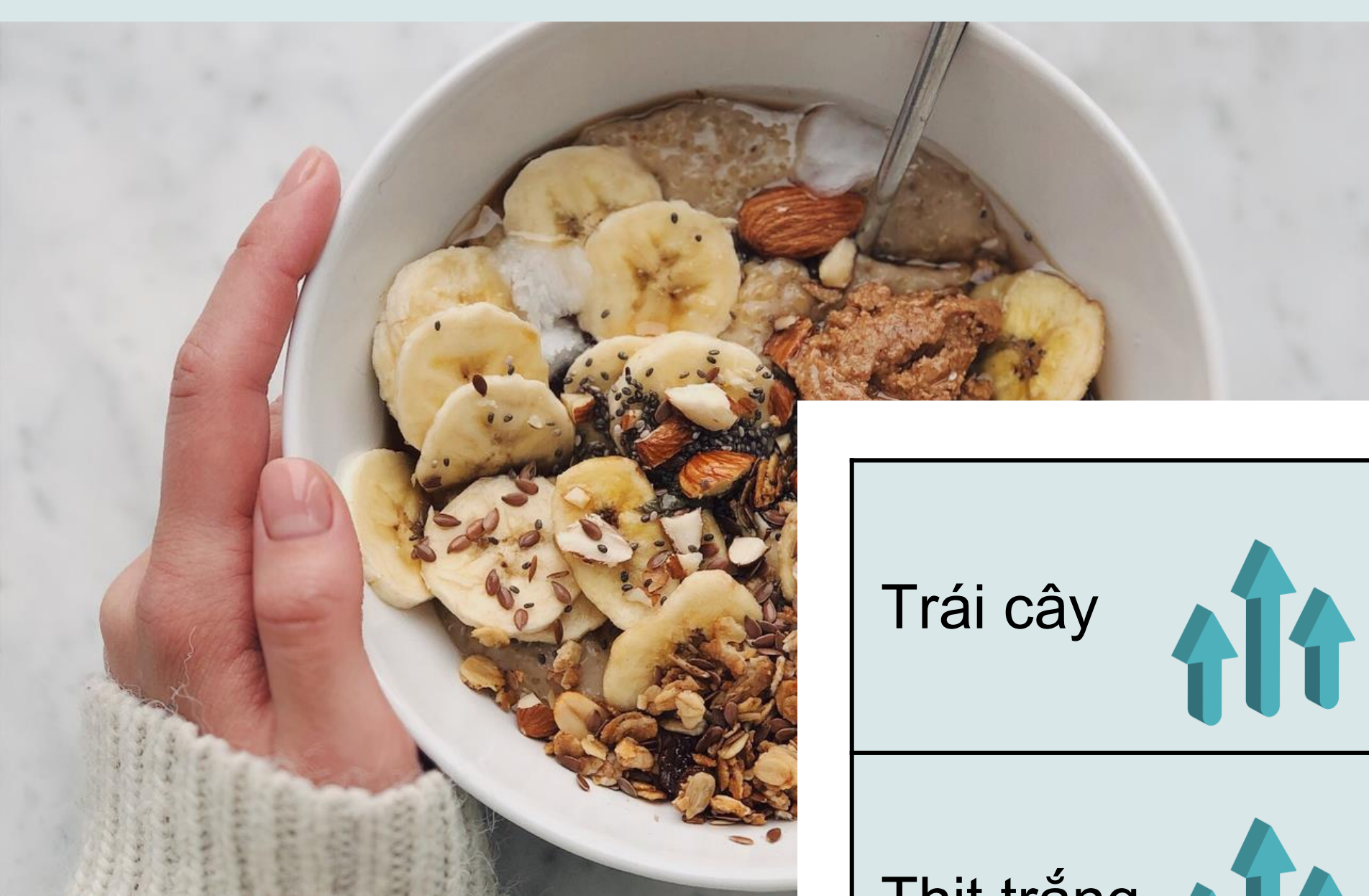
Chế độ ăn lành mạnh

2

Được xây dựng bởi Viện Tim, Phổi và Máu Quốc gia Hoa Kỳ

3

Hỗ trợ điều trị hay phòng ngừa tăng huyết áp

Nguyên tắc cơ bản

Trái cây 	Rau củ 	Ngũ cốc nguyên hạt
Thịt trắng 	DASH	Thịt đỏ
Chất béo bão hòa 	Đường 	Muối

Chế độ ăn DASH

Nhóm thực phẩm	Số đơn vị	Kích thước 1 đơn vị	Thực phẩm nên dùng	Lợi ích
Ngũ cốc	6-8 đơn vị/ngày	1 lát bánh mì gói ½ bát cơm	Gạo lứt, yến mạch, bánh mì đen	Cung cấp năng lượng và chất xơ
Rau	4-5 đơn vị/ngày	75 gram phần rau ăn được	Ăn đa dạng: cải xanh, rau muống, rau ngót,...	Cung cấp chất xơ, kali, magie
Hoa quả	4-5 đơn vị/ngày	75 gram quả	Ăn đa dạng: táo, chuối, cam, quýt, bưởi, xoài,...	Cung cấp chất xơ, kali, magie
Thịt, cá	Dưới 6 đơn vị/ngày	30g thịt, cá bỏ xương hoặc 1 quả trứng	Thịt nạc, gia cầm bỏ da, cá, hải sản	Cung cấp protein, magie, canxi

Chế độ ăn DASH

Dầu ăn	2-3 đơn vị/ngày	5ml dầu ăn/ bơ	Dầu thực vật, sốt mayonnaise ít béo	Cung cấp năng lượng
Sữa	2-3 đơn vị/ngày	100 ml sữa/ sữa chua 15g phô mai	Sữa/ sữa chua/ phô mai ít béo hoặc tách béo	Cung cấp canxi và protein
Hạt	4-5 đơn vị/ tuần	40-50g hạt 10 gram bơ lạc	Hạt lạc, Hạnh nhân, hạt điều, óc chó, hạt hướng dương, đậu Hà Lan, đậu thận	Cung cấp năng lượng, protein, magie, chất xơ
Đường	Dưới 5 đơn vị/ tuần	1 thìa cà phê đường, mật ong (5g)		Hạn chế bánh kẹo, nước ngọt, thực phẩm thêm đường.

II. Lối sống

HẠN CHẾ HÚT THUỐC LÁ

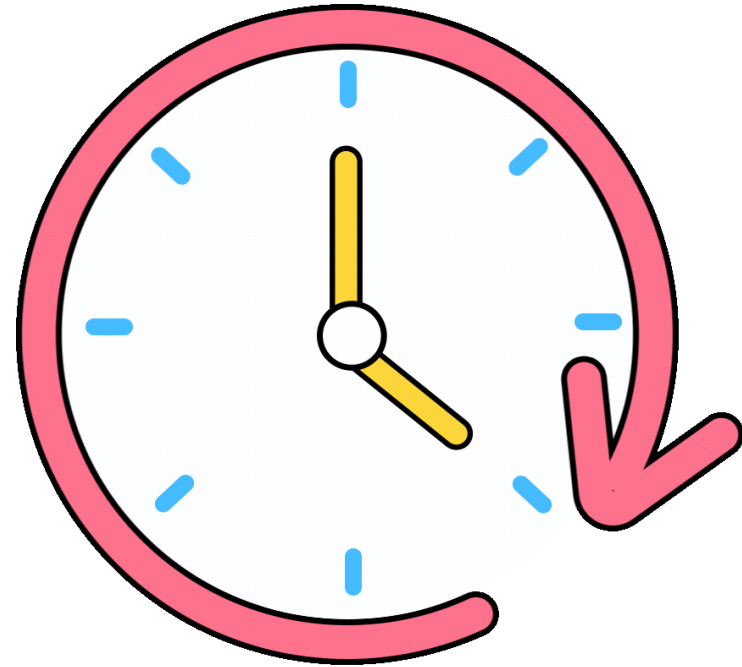
Tác hại của thuốc lá:

- Gây kích thích hệ thần kinh giao cảm
- Gây cứng thành động mạch
=> Làm gia tăng nguy cơ mắc bệnh tăng huyết áp và bệnh tim mạch

III. Vận động

CHẾ ĐỘ VẬN ĐỘNG

30-45 phút/ ngày
x 3-5 lần /tuần

KẾT LUẬN

- Chế độ dinh dưỡng hợp lý, giảm béo bão hòa, cholesterol, thực phẩm có chỉ số đường huyết cao, giảm muối...
- Hạn chế rượu bia, các chất kích thích...
- Dinh dưỡng kết hợp với
  - Vận động thể lực đều đặn
  - Biện pháp giảm stress trong cuộc sống.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- KHUYẾN CÁO CỦA PHÂN HỘI TĂNG HUYẾT ÁP - HỘI TIM MẠCH HỌC VIỆT NAM (VSH/VNHA) VỀ CHẨN ĐOÁN & ĐIỀU TRỊ TĂNG HUYẾT ÁP 2022
- <https://www.msmanuals.com/vi-vn/chuy%C3%AAngia/r%E1%BB%91i-lo%E1%BA%A1n-tim-m%E1%BA%A1ch/t%C4%83ng-huy%E1%BA%Bft-%C3%A1p/thu%E1%BB%91c-%C4%91i%E1%BB%81u-tr%E1%BB%8B-t%C4%83ng-huy%E1%BA%Bft-%C3%A1p>
- Dinh dưỡng lâm sàng của Viện dinh dưỡng năm 2018.
- BÀI 4. DINH DƯỠNG ĐIỀU TRỊ TRONG BỆNH TIM MẠCH (Trg 161)- TÀI LIỆU TẬP HUẤN DINH DƯỠNG ĐIỀU TRỊ 2021